

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET
Komisija za državno ureditev

8

Številka: 010-01/14-0011/4, EPA 2006-VI
Ljubljana, 24. septembra 2014

Komisija Državnega sveta za državno ureditev je na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10 in 6/14) sprejela naslednje

Poročilo

k Letnemu poročilu Informacijskega pooblaščenca za leto 2013

Komisija za državno ureditev (v nadaljevanju komisija) je na 42. seji 24. septembra 2014 obravnavala Letno poročilo Informacijskega pooblaščenca za leto 2013, EPA 2006-VI (v nadaljevanju: letno poročilo), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložil Informacijski pooblaščenec (v nadaljevanju: predlagatelj).

Komisija **se je seznanila** z letnim poročilom.

Namestnici Informacijske pooblaščenke sta predstavili letno poročilo na področju dostopa do informacij javnega značaja in na področju varstva osebnih podatkov. Institucija Informacijskega pooblaščenca je leta 2013 praznovala deseto obletnico delovanja.

V letu 2013 je zaradi afere Snowden, po razkritju, da ameriška nacionalna varnostna agencija (NSA) zbira telefonske in spletne podatke v ZDA in v tujini, postala problematika zbiranja, povezovanja in izkoriščanja osebnih podatkov bolj problematizirana tudi v slovenski javnosti. Bolj očitno je postalo zavedanje, da z vsako uporabo sodobnih tehnologij posamezniki puščamo svoje sledi in podatke na spletu, mobilnim operaterjem in drugim ter da je z novimi tehnologijami različne baze podatkov zelo enostavno povezovati in slediti posamezniku na vsakem koraku.

Število prijav na obeh področjih delovanja Informacijskega pooblaščenca vsako leto naraste. V letu 2013 je bilo število pritožb povezanih z dostopom do informacij javnega značaja 610, izdanih je bilo 258 odločb. Od 610 pritožb jih je bilo 271 zoper zavrnilne odločbe in 339 zoper molk prvostopenjskih organov. Pritožbe prosilcev na zavrnen dostop do informacij javnega značaja so se v 55 primerih nanašale na občine, 104 na ministrstva in upravne enote, 18 na sodišča in v 80 primerih na javne

sklade, zavode in agencije. Prosilci za dostop so bili v največ primerih fizične osebe in v 15 novinarji.

Število inšpekcijskih pregledov na področju kršitev varstva osebnih podatkov je bilo v letu 2013 712, od tega 253 na področju javnega sektorja in 459 na področju zasebnega sektorja. Opravljeno je bilo tudi 106 prekrškovnih postopkov. Informacijski pooblaščenec je prejel 2460 zaprosil za pojasnila in mnenja, 6 vlog za izdajo dovoljenja za povezovanje zbirk osebnih podatkov, 11 vlog za izdajo dovoljenja za izvajanje biometričnih ukrepov in 14 vlog za izdajo dovoljenja za iznos osebnih podatkov.

Predlagatelj je leta 2013 vložil dve zahtevi za oceno ustavnosti. Prva se je nanašala na oceno ustavnosti 1., 7., in 8. odstavka 20. člena Zakona o davčnem postopku, gre za javno objavo osebnih podatkov (osebno ime, datum rojstva in višina zapadlih neplačanih davčnih obveznosti) davčnih neplačnikov. Pri tem je predlagatelj menil, da gre za nesorazmeren poseg v varstvo osebnih podatkov. Ustavno sodišče še ni odločilo o zahtevi za oceno ustavnosti. Druga zahteva predlagatelja za zahtevo ustavnosti pa se je nanašala na presojo ustavnosti in zakonitosti XIII. poglavja (hramba podatkov), 162. – 169. člena Zakona elektronskih komunikacijah, ko so telekomunikacijski operaterji shranjevali velike količine osebnih podatkov, iz katerih je bilo mogoče ugotoviti tudi lokacije s katere je posameznik komuniciral in tako nadzorovati njegovo gibanje. Predlagatelj je svojo zahtevo za presojo ustavnosti utemeljil s tem, da je cilj, ki ga država zasleduje, to je boljša raziskanost (hujših) kaznivih dejanj in varnost in obramba države nesorazmeren, glede na količino zbranih osebnih podatkov. Ustavno sodišče je zahtevalo izničenje sporne zakonske določbe in brisanje osebnih podatkov iz baz podjetij.

Komisija ugotavlja, da letno poročilo sledi določbam 14. člena zakona o Informacijskem pooblaščenca, po katerem je le-ta dolžan poročati Državnemu zboru. Komisija je letno poročilo Informacijskega pooblaščenca pohvalila, saj je vsebinsko bogato in pregledno.

V desetih letih je Informacijski pooblaščenec postal prepoznavni državni organ, ki je porok za transparentnost informacij javnega značaja in varovanje osebnih podatkov. Komisija je izpostavila dobro delo Informacijskega pooblaščenca, ki se kaže tudi v visoki ozaveščenosti slovenske javnosti glede pridobivanja informacij javnega značaja in glede varovanja osebnih podatkov. Anketa Eurobarometra, ki je bila narejena leta 2008 je tako pokazala, da je slovenska javnost med najbolj ozaveščenimi javnostmi v EU o pomenu varstva osebnih podatkov, kar je tudi odraz dela Informacijskega pooblaščenca na področju izobraževanja in osveščanja javnosti. Po mnenju komisije so se tudi slovenske institucije prilagodile novim standardom dela na področju varovanja osebnih podatkov in uredile potrebno logistiko, kot npr. v šolah, kjer je treba imeti podpis staršev za vsako objavo podatkov ali fotografij učencev v javnosti. Kot je opozorila predlagateljica, morda ti postopki včasih delujejo kot pretiravanje, vendar je osnovno načelo varstva osebnih podatkov, da imajo posamezniki nadzor nad pretokom osebnih podatkov, ki se jih tičejo.

Informacijski pooblaščenec deluje izobraževalno in preventivno in v te namene uporablja različna orodja: izdajanje neobveznih mnenj glede številnih vprašanj

varstva osebnih podatkov, pripravlja smernice in odgovarja na najpogosteje zastavljena vprašanja, podeljuje nagrade za primere dobre prakse, podeljuje priznanja za pridobitev certifikata po standardu vodenja varovanja informacij, deluje v medresorski delovni skupini za varnejše e-identitete. Komisija soglaša z načinom dela Informacijskega pooblaščenca, ki se trudi, da odprta vprašanja zelo pogosto rešuje z nasveti in izdajanjem mnenj in da kaznovalna politika z globami vred ni v ospredju, ali celo namen delovanja Informacijskega pooblaščenca. Po predlagateljevem mnenju na področju varovanja osebnih podatkov, za ureditev zadev večinoma zadostujejo že opozorila. Najpogostejše kršitve Zakona o osebnih podatkih v letu 2013 so bile na področju obdelave podatkov, nepravilnega zavarovanja osebnih podatkov oziroma njihovega razkrivanja (npr. zdravstveni podatki) ali neposrednega trženja s podatki. V zadnjem času se povečuje število vprašanj glede varovanja zasebnosti na delovnem mestu.

Komisija je opozorila, da so lokalne skupnosti zelo obremenjene z zahtevami po dostopu do informacij javnega značaja in da se pravica dostopa do informacij javnega značaja lahko izkorišča tudi v druge namene, npr. kot nadlegovanje uslužbencev.

Komisija je opozorila na pogosta snemanja aretacij posameznikov in razkrivanje njihove identitete in da je treba potegniti jasno mejo zasebnosti. Predlagatelj je pojasnil, da gre za občutljivo področje, kjer trčita med seboj dve pravici, pravica do zasebnosti in pravica do obveščenosti javnosti. Policija ima pooblastila, da sama odloča, kdaj meni, da je treba v interesu javnosti le-to obvestiti o posamezni preiskavi in postopkih. Običajno gre za postopke, v katere so vpletene javne osebnosti in zato prevlada pravica javnosti, da je obveščena. Predlagatelj pa se je strinjal, da gre v teh postopkih za zelo občutljive zadeve in je treba zelo skrbno tehtati, kateri pravici bo zadoščeno, v vsakem primeru nekomu pravice omejimo.

Komisija je izpostavila prihodnje naloge Informacijskega pooblaščenca in podpira njihovo izvajanje. Člani komisije so posebej omenili nujnost popolne implementacije novele Zakona o dostopu do informacij javnega značaja, ki je razširila krog zavezancev za dostop do informacij javnega značaja na vse pravne osebe, v katerih ima prevladujoč vpliv država, lokalna skupnost ali druga pravna oseba javnega prava. Novela zakona omogoča, da bo javnost končno seznanjena s poslovanjem pravnih subjektov, ki so neposredno ali posredno v javnem interesu. Predlagatelj je opozoril, da bo uveljavljanje novele Zakona o dostopu do informacij javnega značaja zelo zahtevna naloga, saj nekateri zavezanci za dostop do informacij javnega značaja teh sprememb niso sprejeli dobronamerno, ampak so že sprožili prve tožbe, s katerimi želijo zaustaviti objave svojih podatkov. V pripravi so podzakonski akti za uveljavljanje novele zakona, v sredini oktobra pa bo na spletnih straneh AJPES-a objavljen prvi seznam pravnih subjektov in njihovih podatkov.

Komisija je opozorila tudi na pomen delovanja Informacijskega pooblaščenca pri povečanju ponovne uporabe informacij in da bi bile le-te uporabne brez posebne zahteve. V letu 2013 je bila namreč spremenjena direktiva Evropskega parlamenta in Sveta iz leta 2003 o ponovni uporabi informacij javnega sektorja in ta sprememba omejuje možnost zaračunavanja ponovne uporabe informacij in širi krog zavezancev za ponovno uporabo (tudi na muzeje, knjižnice in arhive). Prav tako določa obvezen okvir zagotavljanja pravnega varstva in spodbuja zagotavljanje informacij v strojno

berljivih in odprtih formatih. Slovenski pravni red bo treba tem spremembam čim prej prilagoditi in za Informacijskega pooblaščenca bo velik izziv implementacija zakonodaje. Komisija Informacijskega pooblaščenca pri tem podpira, saj je namen teh sprememb ta, da se zagotovi optimalen pravni okvir in spremeni kultura v javnem sektorju, da se spodbudi trg digitalnih vsebin za proizvode in storitve, ki temeljijo na podatkih javnega sektorja ter da se prepreči izkrivljanje konkurence na trgu. Spremembe naj bi pripomogle h gospodarski rasti in ustvarjanju novih delovnih mest.

Komisija pozdravlja aktivno vlogo, ki jo ima Informacijski pooblaščenec v odnosu do nastajanja nove oziroma spremenjene zakonodaje, saj na leto pošlje pripombe na več kot 50 predpisov. Po informacijah predlagateljev je učinkovitost njihovih pripomb zelo različna in komisija pričakuje od Vlade, da bodo opozorila Informacijskega pooblaščenca v fazi priprav zakonodaje upoštevana v največji možni meri, saj se tako lahko izognemo kršenju zakonodaje s področja dostopa do informacij javnega značaja in varstva osebnih podatkov.

Glede na razvoj sodobnih tehnologij bo na področju varstva osebnih podatkih v prihodnje velik izziv preprečevanje zlorab osebnih podatkov, ki nastajajo zaradi digitalizacije arhivov in njihove avtomatizirane obdelave ter dilem v zvezi s tem. Ključni izziv v prihodnje bo tako, kako iz osebnih podatkov izvleči družbeno korist, a ob tem ohraniti varstvo osebnih podatkov. Komisija prav tako podpira vse nadaljnje aktivnosti Informacijskega pooblaščenca na področju izobraževanja javnosti in njegovo aktivno mednarodno delovanje.

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Rajko Fajt.

Predsednik
Rajko Fajt, l. r.